

ANKARA SANAYİ ODASI EKONOMİ KOMİSYONU
DÖRDÜNCÜ TOPLANTI RAPORU

Ankara Sanayi Odası (ASO) bünyesinde faaliyet gösteren Ekonomi Komisyonunun dördüncü toplantısı, 12 Kasım 2018 tarihinde saat 13:30'da ASO 14. Kat Toplantı Salonunda düzenlenmiştir.

Toplantı, Komisyon Başkanı Sayın Yavuz IŞIK Başkanlığında, Başkan Yardımcısı Sayın Mehmet Atilla YALÇIN ile Komisyon üyelerinin iştirakiyle gerçekleştirilmiştir. Toplantıya ayrıca ASO Ekonomi Müşaviri Sayın Prof. Dr. Murat ÇETİNKAYA da katılım sağlamıştır.

Toplantıda Sayın ÇETİNKAYA tarafından verilen bilgiler ve Komisyon üyelerinin görüş alışverişi çerçevesinde öne çıkan hususlar aşağıda sıralanmaktadır:

- Yaklaşık 7 TL seviyelerini gören döviz kurunda düşüş yaşanmaktadır.
- Sanayicilerin beklentisi faizlerde düşüş yaşanmasıdır ancak yakın vadede enflasyonda ve faizlerde düşüş beklenmemektedir.
- Döviz kurunda düşüş yaşansa da, bankalar ve bazı firmalar bu düşüşü fiyatlara yansıtılmamaktadır.
- Son ekonomik gelişmeler neticesinde Yeni Ekonomik Program açıklanmıştır ancak mali bir kaynak bulunabilmiş değildir.
- Ekonominin temel sorunu enflasyon olmuştur. Kur ciddi anlamda düşmesine rağmen fiyat düşmemektedir. Fiyat katılığı söz konusu olduğu için mal ve hizmetlerin fiyatları yükseldiği zaman geriye dönüş olması mümkün değildir.
- Enflasyonla olağanüstü bir mücadele söz konusudur. Zam sonucu oluşan fiyatlardaki artış tek defaya mahsus olmadığından, zam olmaktan çıkıp fiyat artışı haline gelmiştir.
- Ekonomide bir önceki aya göre kısmi bir iyileşme vardır ama TÜFE artışı %40'lar düzeyindedir.
- TÜFE ile ÜFE arasında % 20 fark bulunmaktadır. Bu farkın kapanması beklenmektedir ancak bu fark kapandığında birçok firma da kapanacaktır. İleriki dönemde talepte yaşanacak daralma ile firmalar kapılarına kilit vurmak zorunda kalacaktır.

- Cari işlemler açığı 46 milyar dolar seviyesine kadar düşmüştür ancak Türk varlıklarına pozitif yaklaşım olmadığından yabancı sermaye gelmemektedir.
- Siyasi yönden dış ilişkilerde iyileşme, ABD ile ilişkilerde yaşanan gevşeme, kısmi bir pozitif algı yaratmıştır. Ancak dünya üzerinde en kırılgan ekonomi, Türkiye ekonomisidir.
- Cari işlemler açığı, enflasyon ve faiz üçlemesi ekonomiyi dibe doğru düşürmektedir.
- İyileşme vardır ama finansman kaynağına bakıldığında durumun iyi olmadığı görülmektedir.
- TL değer kaybettiği için ihracat potansiyeli artmıştır ancak ithalatta çok ciddi daralma vardır. İhracatın artmasının altında, firmaların ellerindeki stokları satıyor olması yatmaktadır.
- Yüksek maliyetten girdi alışverişi olduğu zaman talep azalışından da ötürü sıkıntı yaşanması beklenmektedir.
- 2018 yılı Eylül ayında ödemeler dengesinde olan iyileşmenin en büyük kaynağı, turizm sektörü olmuştur. Ancak yıllık bazda yılsonuna kadar 40 milyar dolarlık cari açık beklenmektedir. İran'a ambargo nedeniyle cari işlemler dengesi olumsuz etkilenebilir. Doğrudan yatırımlar gelmemekte, ülkeye sıcak para girişi bulunmamaktadır. Portföy yatırımları da çekilememektedir. Diğer yatırımlarda az bir artış vardır. Ancak TCMB rezervlerinde ciddi bir azalma söz konusudur. Bunlar zorunlu olarak cari işlemler açığını kapatmada kullanılmaktadır. En fazla yükselen net hata noksanıdır, açık bununla karşılanmaktadır. Bu konjonktürde reel sektör daralmaktadır. Bir kriz olursa, bu krizin 2019 krizi olması söz konusu olabilir.
- Türkiye'deki enflasyon talepten değil maliyetten kaynaklanmaktadır ve daha sonra talep enflasyonuna dönmesi beklenmektedir.
- Daraltıcı para politikaları daraltıcı maliye politikaları ile desteklenmelidir. Ancak mevcut uygulamalar faiz oranında artışa neden olacaktır; ekonomi için olumlu sonuçlar vermemektedir. Nitekim, KDV ve ÖTV indirimi sebebiyle negatif vergilendirme yani sübvansiyon söz konusudur.
- Öncelikle mevcut durumu kabullenmek ve politikaları ona göre geliştirmek gereklidir.
- Reel sektör devletten ve piyasadan alacaklarını alamamaktadır. Durum böyleyken nakit para döngüsü azaldığı için sanayicilerin eli kolu bağlanmakta, ürün satılamamaktadır.

- Yerel seçimlere kadar öngörü yapılması mümkün olamamaktadır.
- Dövizle alıp dövizle satanlar için piyasa çok daralmıştır. Firmaların kredi borçları da vardır. Bankalar firmaları arayıp %26 ile kredi kullanır mısınız diye sormaktadır. Bununla birlikte bankalar verdikleri limitin tamamını kullandırtmamaktadır. Bunun için bir çözüm bulunması gerekmektedir.
- Devlet reel sektörü ayakta tutma telaşında olmalıdır. Şu an üretimle ilgili bir teşvik yoktur. Ancak tüketimle ilgili teşvik vardır. Türkiye ekonomisinin en büyük sorunu tüketimdir. 0,88 tüketim marjı vardır. Her 100 liranın 12 lirası tasarruf edilmektedir. Tüketimin % 60-70'i de ithal maldır.
- Millileşme politikası bir an evvel yürürlüğe girmelidir. Ana hammaddesi ülkemizde üretilen ürünlerin üretilmesiyle katma değer yaratılmalıdır.
- Cari açık düşmekte ancak firmaların stokları erimektedir. Cari açık, enflasyon ve faizlere dikkat etmek gereklidir. Yakın vadede bu parametrelerde iniş beklenmemektedir ancak 2019'un ikinci yarısından sonra bir gevşeme yaşanması söz konusu olabilir. 2019'un ikinci yarısından sonra baz etkisi nedeniyle düşme olabilecektir.
- Güvensizlik uluslararası yatırımcılar için ciddi bir handikaptır. Günü gününe değişen ekonomi politikaları, yatırımcılar için risk yaratmaktadır. Kur riski, siyasi risk, jeopolitik risk, ekonomi politikalarındaki değişkenlik riskleri söz konusudur. Bu nedenle faizler de artmakta ve özel sektör dışlanmaktadır.
- Negatif büyüme ve stagflasyon durumu söz konusu olacaktır. Hatta resesyona girilmesi tehlikesi de söz konusudur.
- Firmaların bireysel olarak yapacakları bir şey yoktur; durum ülke ekonomisinin gidişatına göre belli olacaktır. Kısa vadede düzelme beklenmemektedir.
- Bugün yaşanan kur krizinin reel sektör krizine dönmesi tehlikesi söz konusudur.
- Reel sektör korunması için devletin kendi borcunu ödemesi gerekmektedir.
- Kıdem tazminatı firmalar üzerinde büyük yük oluşturmaktadır. Kıdem tazminatı, Avrupa ülkelerinde uygulanmayan sadece ülkemizde olan bir uygulamadır.
- Firmalar konkordato ilan ettiğinden dolayı alacaklar tahsil edilememektedir. Bu durum domino etkisi yaratmaya başlamıştır. Resmi açıklamalar 350 firmanın konkordato ilan etmiş olduğudur ancak Türkiye Barolar Birliği'nden alınan rakam 4000'dir. Bu rakamın daha da artması beklenmektedir.

Toplantıda ayrıca ASO Bař Hukuk Müşaviri Ahmet Münir YAŐAR Komisyon üyelerini konkordatonun hukuki boyutu konusunda bilgilendirmiş ve piyasadaki uygulamalar konusunda üyelerin sorularını cevaplandırmıştır.

Bilgilerinize sunulur.

Saygılarımızla,
Ekonomi Komisyonu Raportörlüğü